

2

משנה ה'

ביצד מאזימין את העדים על צדי נפשות? הוי
מכניסין אותן ומאזימין עליהן: לפיכך נברא אדם
יחידי, לפיכך, שכל המאבד נפש אחת מישראל,
מעלה עליו הכתוב, כאילו אבד עולם מלא; וכל
המקיים נפש אחת מישראל, מעלה עליו הכתוב,
כאילו קיים עולם מלא.

שם הקדוש ברוך הוא: שאדם טובע בנה מוטעות
בחוקים אסור, וכל דומין זה לזה; ומלך מלכי המלכים
הקדוש ברוך הוא טבע בך אדם בחוקמו שש אדם
הראשון, ואין אדם מהן דומה לברו. לפיכך בך
אסור ואסור טיב לומר: בשבילי נברא העולם.

אוספתו איתו (1) אם ראה אכלוסין מרבה של בני
לחיותו פנים
אדם, אומר ברוך חכם הרזים. בשם שאין פרוצופיהם שרין זה לזה,
בך אין דעתם שרין זה לזה, אלא כל אחד ואחד יש לו דעה בפני עצמו.
וכן אומר, לעשות לרוח משקל ומים תכן במדה (איוב כח). כל בריה
ובריה יש לו דעת בפני עצמו.

81 ור' אלעזר (3) לפיכך חייב כל אחד ואחד לומר בשבילי נברא
העולם. הרי אדה"ר נברא "יחידי", ויחודיות זו היא נחלת כל בני העולם. אדם
המעלה את ענין יחודיותו על דעתו צריך להודיע: הרי מכל בני העולם החיים
עכשו אין אף אחד הדומה לו. מכל בני העולם שתיו מאדה"ר עד היום לא היה
אחד שהיה דומה לו, ועד סוף כל הדורות לא יהיה אף אחד הדומה לו באותו
הרכב של כחות, תכונות, סגולות, מעלות וחסרונות! לפיכך כל אדם הוא
"יחידי", עד שהוא חייב לומר "בשבילי נברא העולם!"

הטעם אמרו יב

4

ב) הולך בנשרו ירא ה'. כי כל אדם צריך לילך בדרך השריה לו, כי אין
מדת בני-אדם שרים זה לזה, ומחמת זה הוא נגיל בעברה הפא באותו מדה
וצריך לגדל עצמו מאד בזה, ומה שאין חברו צריך לזו השמירה, ויחבר
צריך לדבר אחר. ולכן הולך בנשרו, בדרך הישר שלו, אף-על-פי שבעיני
הבריות הוא רע, כי אין יודעין מה שהוא צריך, ואף-על-פירכן הוא הולך
בנשרו, הוא ירא ה'.

אמר כ"ו

5

הנה לנער על-פי דרכו גם ביריחו לא יסור

מפנה:

אמר כ"ו

10 המשנה תלמידים היו לו לרפ"ן ירחו בן זבאי, ואלו הן: רבי אליעזר בן
הקנטי, רבי יהושע בן חנניא, רבי יוסי הכהן, רבי שמעון בן גמאל,
ורבי אלעזר בן צריה.
[וא] הוא הנה מונה שבתן: רבי אליעזר בן הקנטי, בור סוד שאינו
מאבד טפה; רבי יהושע בן חנניא, אשרי יולדתו, רבי יוסי הכהן,
הסיד; רבי שמעון בן גמאל, גרא ססא; ורבי אלעזר בן צריה, במעון
המתנבב.

ובן משק ביתי הוא המשק אליעזר. (טו-טז) אמר ר' לוי
דמשק - דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים.

6

הלא דיבר אברהם על אליעזר בניעימה של ביטול, שאיננו רוצה
להסתפק בו ושהוא "ערירי", אתו, ואס"כן מה מקום יש להללו ולספר
בשבחו?
ברם, דוקא בכך נחווין אברהם לציין את מגרעתו של אליעזר; אין
בו תורה משלו, דרך משלו, כי אם רק משלי - אס"כן לשם מה זקוק אני
לשני, הלא אני עצמי קיים.
כל צדיק צריך להדש משהו ברכי עבודת הבורא. אברהם היה "חסד",
יצחק - "פחד", יעקב - "אמת", ואילו אליעזר היה רק "דולה ומשקה"
מתורת רבו לאחרים, וממילא איננו יכול להיות ממלא-מקום...
(הה"צ מהר"ם זל מפליג)

101 כ"ו צ"ו יב

10

ואמר רבי תמא ברבי חנינא: מאי דקתיבו: (שם ט) "אחרי ה' אלהיכם תלכו", וכי אפשר לו לאדם להלך
אחר שכינה? ויהא כבר נאמר: (שם ד) "כי ה' אלהיך איש אקלה הוא, אל קנא". אלא הלך אחר-המהותיו של הקדוש
ברוך הוא: ימה הוא הלביש ערמים, דקתיבו: (בראשית ג) "ועש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וקלבים", אף אמה
הלביש ערמים. הקדוש ברוך הוא בפרך חולים, דקתיבו: (שם ט) "ונרא אליו ה' באלני מקרא", אף אמה בפרך חולים.

אמר ר' אלעזר

11 והוא אסור ואין שני. לממשיל לו להקבירה:

121 כ"ו - כ"ז

12

ומענין הדבר היאך שרבעו התבטא פעם לומר, שכל אדם נברא בצלם אלקים,
וכלול בזה, שכשם שהקב"ה הוא מיוחד ושונו מן הכל, כך כל אחד ואחד צריך
להיות מיוחד (ועמשי"כ בזה בענין מצות והלכת בדרכיו), וכל ת"ח אמתי צריך שיהי
מסור, ושיהי לו דמוסי מחשבה משלו - בנו בהנות הכללה וינו בחשבה

ואף לגבי נקודה זאת צריך כל אדם לקיים מצות ההדמות
לאלוקים, דמה הוא אף אתה, דהלא כל אדם נברא בצלם אלוקים,
ולפיכך מחוייב כל אחד לפתח את כשרונותיו המיוחדות אשר לו, ולהיות
מיוחד (ויניק). ועי' בסי' דברי השקפה (עמ' קסא): היה לי המזל לראות